

standpunt

Wilsbeschikking

21-02-15, 00.00u

Christine is 58 en terminaal. Uitgezaaide kanker. Beter dan wie ook weet ze wat dat wil zeggen, want ze werkte 35 jaar als verpleegster, ook op de dienst oncologie. Daar heeft ze iets te veel haar grootste schrikbeeld gezien. Patiënten die waren afgetakeld tot een schim van zichzelf, verward, ijlend, in leven gehouden met sondes, verdoofd met steeds grotere dosissen uit de morfinespuit.

Mensonwaardig, vindt Christine in een gesprek verderop in de krant, en daarom wil ze euthanasie. Haar grootste vrees is dat ze misschien verward wordt, een schim van zichzelf, en niet langer bewust de vraag tot euthanasie kan stellen. Ze heeft een wilsbeschikking opgemaakt. Maar wat haast niemand weet: die wilsbeschikking heeft, tenzij ze in een coma verzeilt, geen enkele wettelijk afdwingbare waarde. In tegenstelling tot wat algemeen wordt aangenomen, kun je bij testament wel vastleggen wat er met je vermogen en je huis moet gebeuren, maar niet wat er met je leven moet gebeuren. Wanneer je niet langer bij volle verstand bent en niet zelf om euthanasie kunt vragen, omwille van verwardheid, dementie of welke reden dan ook, vervalt je recht op euthanasie. Zelfs al heb je bij testament bepaald dat je in die omstandigheden een afscheid van het leven wil. Het lijkt tot de kafkaïaanse toestand die in palliatieve kringen gekend is als het Hugo Claus-dilemma. De schrijver gleed steeds verder af in alzheimer. Maar wanneer hij zou hebben

gewacht tot die dementie volledig was, dan had hij niet langer het recht gehad om euthanasie te vragen, want daarvoor moet je volgens de wet wilsbekwaam zijn. Dus moest hij de vraag stellen in een periode waarin hij nog heldere momenten had, en euthanasie ondergaan op een ogenblik dat er af en toe nog levenswaardige momenten waren. Eigenlijk is dat een gruwelijke verplichting. Raar genoeg bestaat dan wel de wettelijk afdwingbare negatieve wilsbeschikking. Zo kun je bepalen dat, eenmaal je dement of totaal verward bent en je je naasten en geliefden niet meer herkent, je geen levensverlengende therapie meer wil, geen operaties en zelfs geen sondevoeding. Je hebt dus als demente of wilsonbekwame ironisch genoeg niet het recht op euthanasie, maar wel om jezelf langzaam te laten verhongeren, niet bepaald de zachtste manier om te gaan. Logisch kun je dat niet noemen. Ruim tien jaar na de invoering van de euthanasiewet, waarbij we nog steeds wachten op het eerste geval van misbruik, wordt het tijd om dit hiaat in de wetgeving te verhelpen, en mensen het recht te geven niet alleen te beschikken over hun bezit, maar ook over hun leven.